

מערכת פולקלנד בחוכמה שלאחר מעשה

מיג'ר ג'נרל ג'וליאן תומפסון*

בשנת 1903 הופיעה בכתב-העת *United Services Magazine*, הידוע כיום ככתב-העת *Army Quarterly & Defence Journal*, הסדרה "הגנת מעברות פתאים". המחבר, ארנסט סווינטון, סיפר כיצד הגן סג"מ בקסייט פורתוט (חידוד לשון באנגלית: "מבט לאחור ומחשבה-מראש"), ובקיצור BF (ראשי-תיבות של הצבא הבריטי), על מעברת נהר במלחמת הבורים בדרום אפריקה, בשנים 1899-1902. חמשת ניסיונותיו הראשונים נכשלו, אבל הוא הצליח בניסיון השישי.**

ביום שלישי, שישה באפריל 1982, כאשר הפלגתי מפלימות לדרום האוקיינוס האטלנטי על סיפון *Fearless*, התמזל מזלי, ופיקדתי על חטיבה, שמנתה כ-5,000 איש, שלא היה דומה להם בעולם במוראל, בכישורים צבאיים ובכושר פיזי, כולם פרי אימונים מפרכים. רובנו היינו ידידים וחברים במשך שנים רבות; הכרנו איש את רעהו, ויש לכך חשיבות מרובה. המחסור בשריון ובארטילריה כבדה לא הטרידנו, מפני שחיל הנחתים המלכותי והצנחנים של ימינו הם ללא ספק צאצאים ישירים ברוחם של "ירוקי המעיל" מצבא ולינגטון, שאומנו לנוע ביתר-מהירות, לחשוב ביתר-עומק, ולירות ביתר-דיוק מאשר האויב.

כיצד אפוא עמד מפקדם – זה אני, בריגדיר – בפני האתגר? לסג"מ BF הבישגדא היו שש הזדמנויות להגן על מעברתו; הקצין הזוטר בשנות השמונים ובשנות התשעים עשוי להסתדר איכשהו עם טעות פיקודית אחת מול פני האויב: שתיים-שלוש שגיאות יהיו, ללא ספק, יותר מדי.

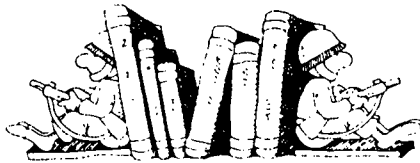
ממרחק של עשר שנים אני שואל, מה הייתי עושה אחרת באיי פולקלנד, ובעיקר בימי הראשונים אחרי הנחיתה? כדי לענות, אתאר תחילה את המצב:

בחטיבה שלי – הקומנדו 3 – היו שלושה גדודי קומנדו (40, 42, 45) של חיל הנחתים המלכותי ושני גדודי צנחנים (2, 3) עם ארטילריה, עם הנדסה, עם מסוקי קלים ועם סיוע תחזוקתי. ב-21 במאי 1982 כבשנו ראש-גשר בחוף סן קרלוס, הודות לכישורים של ידידינו בחיל הים המלכותי ולהקרבתם. עדיין עמדו לרשותנו אסדות הנחיתה, שנישאו על סיפון האניות *Fearless* ו-*Intrepid*, ושישה-עשר מסוקי תובלה בינוניים, שמתוכם יכולתי לתכנן רק על אחד-עשר מסוקים מדי יום. עוד חמישה מסוקי תובלה בינוניים – וחשוב מכך, עוד ארבעה מסוקי תובלה כבדים – היו אמורים להגיע לראש-הגשר ב-26 במאי באניית הסוחר *Atlantic Conveyor*, שטובעה ב-25 במאי, ורק צינוק אחד ממטענה נותר לפליטה.

בשלב הזה לחצה עלינו מפקדת חיל הים מנורתווד, לונדון, להתקדם לעבר סטנלי. מיג'ר ג'נרל ג'רמי מור, מפקד כוחות היבשה, הפליג לדרום האוקיינוס האטלנטי באניית הנוסעים המלכה אליזבת השנייה. שלא באשמתו, הוא הגיע לאיי פולקלנד אלא ביום "ע" +9 (שלושים במאי 1982). מערכת הקשר של האנייה לא פעלה, ולכן לא היה לו שום קשר אתי עשרה ימים; הוא היה מחוץ למעגל מקבלי החלטות, ולא היה יכול להשפיע על האירועים בצורה כלשהי.

אין ספק, המצב הזה תסכל אותנו מאוד, ובייחוד לאחר שביום "ע" +1 שינתה נורתווד את שרשרת הפיקוד, ומינתה את מור לפקד על הכוחות הנוחתים. אני ובריגדיר טוני וילסון, מפקד חטיבת הח"ר 5, היינו כפיפים של מור. אלא שמור ווילסון היו על סיפון המלכה אליזבת השנייה ללא כל קשר אליי. מעשרים במאי נשלחו כל המברקים מאנגליה אל מור "לפעולה", אלא שבאותו

* מפקד חטיבת הקומנדו 3 של חיל הנחתים המלכותי הבריטי במערכת פולקלנד. פרש לגימלאות, וכיום הנו חוקר בכיר במחלקה ללימודי מלחמה בקינגס קולג'. פרסם בינתיים שלושה ספרים בענייני צבא, שאחד מהם, לא פיקניק – סיפור הקרב של חטיבתו במערכת פולקלנד – תורגם לעברית, ויצא לאור בהוצאת מערכות בשנת 1992.

מיוני עד אוגוסט 1944 באמצעות סיורים
תוקפניים.

ובעוד גדוד הצנחנים 2 משמיע את
הקולות הללו היה עליי להתקדם צפון-
מערבה – לשם התקדמתי ממילא – אבל
באבדות קטנות יותר לגדוד הצנחנים. לונדון
הורתה ישירות לכבוש את דרווין ואת גוז
גריין. הפשיטות הללו לא היו אפוא בגדר
אפשרות בלבד. גדוד 2 החל אפוא לצאת
מסן קרלוס עם אור אחרון ב־26 במאי.
אחרי ששהה ב־27 במאי סביב נקיק קמילה
חצה הגדוד את קו ההתחלה שלו בשעה
280230. הלחימה התנהלה למישרין עד כחצי
שעה אחרי הזריחה. אחר כך רותק הגדוד
למקומו כמה פעמים בשטח החשוף והגלי
של פולקלנד באש ישירה של האויב,
שהפעיל כמה מקלעים כבדים 0.5 ושני
תותחים דרקניים נ"מ ארליקון 30 מ"מ.
הטווח של הנשק הארגנטיני היה גדול מזה
של הרוס"רים ושל המקלעים הקלים של
הצנחנים. המג"ד ג'ונס נהרג בהיתקלות
הראשונה של הגדוד כשהסתער באומץ רב
על מצדית של האויב.

התחמושת לשתי המרגמות 81 מ"מ של
הגדוד אזלה כמה פעמים. ג'יפ לנדובר
ארגנטיני, שנפל שלל, עשה מלאכה מעולה
בהובלת תחמושת אליהן. שלושת התותחים
הקלים, שסייעו לגדוד, התקשו מאוד
להנחית אש מדויקת ובזמן הדרוש מפני
שהתותחים קפצו, ויצאו מדי פעם מכיוון
באדמת הכבול הרכה של פולקלנד. באחד
המקרים רותקה פלוגה ב' למקומה במדרון
קדמי. רק כשעלה בידה להביא קדימה
מהפלוגה המסייעת את הטיילים נ"ט מילאן,
ולהשמיד בעזרתם את מצדיות האויב
הצליחו לוחמיה להמשיך בתנופת ההתקפה.
ולבסוף, שני התותחים ארליקון 30 מ"מ של
הארגנטינים פתחו באש כאשר הגדוד נע
במדרונות הקדמיים, הנשקפים אל גוז גריין,

את מפקדתי באזור.... אני מצפה, כי
זה יקרה ביום "ע"7+. לאחר מכן
בכוונתי להנחית בראש-הגשר את
חטיבת הח"ר 5, ולנהל מבצעים
להשתלטות על איי פולקלנד.

פעלתי בהתאם להנחייתו, "ליצור עליונות
מוראלית ועליונות פיזית על האויב",
והוריתי לגדוד הצנחנים 2 לפשוט דרומית
לדרוויין ולגוז גריין (את הפקודה ביטלתי
אחר כך). החלטתי באותו יום להפנות את
מאמצי העיקרי לעבר פורט סטנלי; כל מהלך
אחר, כולל הפשיטה, יהיה סטייה מהמטרה.
בחוכמה שלאחר מעשה, ניתן לומר, כי
החלטתי לבטל את הפשיטה היתה משגה
מפני שסיפקה ללונדון עלה להפעיל עליי
לחצים נוספים להתחיל במהלך העיקרי,
ולהוציא מראש-הגשר בסן קרלוס את כל
כוח הנחיתה. נוכח מיעוט מסוקי התובלה,
שעמדו לרשותי, סברתי אז, כי הפקודה
מלונדון אינה סבירה, טקטית ותחזוקתית,
ואלי אף גובלת בהרפתקנות. אבדן כל
המסוקים – פרט לאחד על סיפון הספינה
שטובעה היה המכה הקשה, שספגנו
במערכה כולה.

בעקבות הפקודות מלונדון התחלתי
להניע את הכוח העיקרי של החטיבה לפני
אור ראשון ב־27 במאי. במבט לאחור, הייתי
צריך לפקוד על גדוד הצנחנים 2 להוציא
באותו זמן סדרה של סיורים אלימים
בעוצמה של פלוגה כל אחד דרומה לכיוון
דרוויין, שהיתה מרוחקת 23 ק"מ מאתנו.
הפשיטות הללו נועדו לגרום לאויב את
מרב הנזקים, ולהניעו לחשוב, כי הוא הודף
בהצלחה את ניסיונותינו להשתלט על
היישובים. הייתי צריך להורות לקולונל
הרברט ג'ונס, מג"ד 2, לנקוט בטקטיקה של
הצנחן הדגול קולונל אלסטיר פירסון, שגדוד
הצנחנים 8 שלו הצליח לשלוט ביער באוון

יום הוא עזב את האי אסנשין, הנמצא
כ־6,400 ק"מ צפון-מזרחית לאיי פולקלנד.
העתק מהתשדורות הועבר אליי "לידיעה".
אלא שהייתי על היבשה בסן קרלוס
וגרמי מור היה מבודד, שלא באשמתו,
בלב ים, והתקרב לזירה מדי יום. הנחתי, כי
אבצע את מה שנאמר לי לעשות, אך לא
יכולתי לוודא עמו, שאני פועל בהתאם
לתכניתו עתיד. עשרה ימים לא הצלחנו
לדבר איש עם רעהו, או להחליף שדרים.
כל חלקו השני של המסע דרומה תכננתי
להתקרב לפורט סטנלי ביבשה ממערב
ומצפון-מערב. אני, קומודור מייק קלפ,
שפיקד על הכלים האמפיביים, ומפקדותינו
דנו בבעיות פעמים רבות במהלך המסע,
שנמשך שבעה שבועות. סברנו – ובצדק,
כפי שהתברר אחר כך – כי הארגנטינים
מניחים, כי נתקוף מדרום-מערב, או אפילו
ישירות בנחיתה, שתיערך אחר כך בקרבת
פורט סטנלי. הגישה מדרום-מערב תאפשר
לנו לנצל גם את פורט סלודור כציר ימי,
ותאפשר לנו לנצל במיטבן את אסדות
הנחיתה ואת ספינות התחזוקה שלנו.
בהנחיה, ששלח אליי גרמי מור לפני
יום ה"ע", נאמר:

עליך לתפוס ראש-גשר בפולקלנד
המזרחית, שבו אפשר יהיה להנחית
תגבורות, ולהקים מסלול נחיתה
למטוסים, שאפשר יהיה לנהל ממנו
מבצעים במטרה להשתלט מחדש על
איי פולקלנד.

עליך להתקדם מאזור ראש-הגשר
ככל שתאפשר השמירה על ביטחוננו,
לאסוף ידיעות, ליצור עליונות
מוראלית ועליונות פיזית על האויב,
ולקדם את המטרה הסופית של
השתלטות מחודשת על האיים. עליך
לקיים שליטה מבצעית על כל הכוחות,
שיונחתו באיי פולקלנד עד שאקים

לוחמה עיקשת ללא תכלית - חי"ד אמריקני בוויטנאם

ואלך, י', תורות צבאיות, תל-אביב 1977.
 וסטמורלנד, ו', חייל מדווח, תל-אביב 1976.
 שגב, ש', ויטנאם בין מלחמה לשלום, תל-אביב 1966.

Bonds, R. (editor), *The Encyclopedia of Land Warfare in the 20th Century*, New York, 1976
 Harrison, J.P., *The Endless War*, New York, 1982
 Herring, G.C., *America's Longest War*, New York, 1979
 Herring, G.C., "American Strategy in Vietnam: The Post- War Debate", *Military Affairs*, April 1982 pp. 57-63
 Komer, R., "Impact of Pacification on Insurgency in South Vietnam", *Journal of International Affairs*, 1971, pp. 48-69
 Lewy, G., *America In Vietnam*, New York, 1978
 Mueller, J.E., "The Search for the 'Breaking Point' in Vietnam", *International Studies Quarterly*, 1980, pp. 497-519
 Shultz, R., "The Limits fo Terrorism in Insurgency Warfare", *Polity*, 1978-1979, pp. 67-91
 Shultz, R., "Breaking the Will of the Enemy during the Vietnam War", *Journal of Peace Research*, 1978, pp 109-130
 Summers, H.G., *On Strategy*, Novato, California, 1983
 Thompson, J.C., *Rolling Thunder*, North Carolina, 1980
 Thompson, W.S. & Frizzel, D.D., *The Lessons of Vietnam*, New York, 197
 Karnow, S., *Vietnam - The War Nobody Won*, New York, 1983

כל מיני תיאוריות לא-רציונליות, כמו, למשל, עקרון ההדרגתיות בהפצצת צפון-ויטנאם וההפסקות התכופות בהפצצות הללו, כדי לעודד את הצפון-ויטנאמים להסכים לנהל משאומתן על שלום בוויטנאם.

למעשה, יש בזרם הזה שתי קבוצות - קבוצה אחת טוענת, כי האסטרטגיה הנכונה היתה לבטל את ההגבלות על הפצצת צפון-ויטנאם, ולקבוע מדיניות אווירית דומה לזו שנקטו נגד יפן ונגד גרמניה במלחמת העולם השנייה. במקביל, היו צריכים לגייס מילואים, לשלוח עוד כמה מאות אלפי חיילים לדרום-ויטנאם, ולהפעילם במבצעי-ענק מסוג "חפשי-והשמד" - עד לטיהור המוחלט של דרום-ויטנאם. הקבוצה השנייה גורסת, כי הפחד מהתערבות סינית, או מהתערבות סובייטית, היה מוגזם, וארצות-הברית היתה צריכה להכריז רשמית על מלחמה נגד צפון-ויטנאם, ולכבוש אותה.

לאחר המלחמה נפגשו קצין אמריקני וקצין צפון-ויטנאמי. אמר האמריקני: "ידוע לך, כי מעולם לא ניצחתם אותנו בשדה-הקרב". הצפון-ויטנאמי ענה, "אולי זה נכון, אך זה חסר משמעות."

ספרות

גיאפ, ר'נ, מלחמת העם - צבא העם, ירושלים 1969.
 הרכבי, י', על הגרילה, תל-אביב 1971.

וגרמו אבדות כבדות לצנחנים, והאטו את התקדמותם. שלושה מטוסים הארייר, שהמריאו עם דמדומים מסיפון הרמס, שיתקו את התותחים הללו. עד לאותו זמן לא היה לכוח שום סיוע אווירי בשל ערפל, שרבץ על הים. בכל המקרים הללו ובמקרים אחרים יכלו תותחים 76 מ"מ ותותחים 30 מ"מ של הטנקים הקלים סימיטאר וסקורפיון לחסל את הנשק הכבד הארגנטיני, שגרם צרות צרורות לצנחנים. בינתיים התברר לי במטה החטיבה, כי מוטב, שאישאר בסן קרלוס במרחק שווה ממצחית חטיבתי (גדוד הקומנדו 45 וגדוד הצנחנים 3), הצועדת מזרחה, ומגדוד הצנחנים 2, שניהל את הקרב בדרווין ובגוז גרין. לא תמיד מעריכים את העובדה, כי באותו יום עשו גדוד 45 וגדוד 3 את אחד ממסעי ההתקדמות המהירים ביותר במערכה כולה. תושבי האיים אמרו לנו, כי דרוש זמן כפול כדי לעבור את המרחק הזה. אך עובדה היא, כי בתוך שלושים שעות הצליחו הנחתים והצנחנים לעבור יותר משלושים ק"מ, או יותר מארבעים ק"מ, בהתאמה. שני הגדודים כבשו את דאגלס ואת היישוב במפרץ טיל.

במבט לאחור הייתי צריך לפקד אישית על הקרב בדרווין ובגוז גרין, ולהניע גדוד נוסף דרומה על פני המצר בלוויית ארבעה (משמונת) הטנקים הקלים, שעמדו לרשותי. האש הישירה מארבעת הטנקים הללו והגדוד הנוסף היו מאפשרם לקים קצב מהיר ודרוסני הרבה יותר. כך הקרב בדרווין ובגוז גרין היה מסתיים תוך שעות אחדות באבדות קטנות יותר לנו, ואולי H, המג'ד הנערץ של הצנחנים, היה חי עמנו היום.

הביטחון בשטחים

(המשך מעמוד 49)

הערות

1. כך היה, במהומות, שפרצו אשתקד בלוס אנג'לס אחרי זיכוי השוטרים, שתקפו את רודני קינג. לרוב, מוזעקים לעניין הזה בארצות-הברית כוחות של המשמר הלאומי (NG), הכפופים למושל המדינות, ולא לנשיא, שהוא המפקד העליון של הכוחות המזוינים של ארצות-הברית.
2. בעניין הזה ראו את המאמר של סמח"ט הצנחנים, מערכות 326, עמ' 34-39.
3. ראו, למשל, את הפגיעה במוראל לוחמי הימ"ם כל אימת שהפעילות באירועי פח"ע בתוך גבולות המדינה הועברה מהם ליחידות צבא.